

health and their impact on the quality of human capital as well as work experience and education of the peasants, as factors shaping quality of human capital.

In conclusion the author suggests the ways of improving existing human capital, taking into account current trends: depopulation; increasing the number of elderly people with long-term working experience, not adapted to the needs of the labor market; incompatibility of knowledge with modern management requirements; the deterioration of the health of all age groups.

human capital, agricultural sector of the economy, education, demographics, economically active population, health, rural population, employment

Одержано 12.05.15

УДК 330.3

Г. О. Козинець, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Фінансове забезпечення розвитку інтелектуального капіталу

У статті розглянуто особливості фінансового забезпечення розвитку інтелектуального капіталу шляхом дослідження основних та альтернативних джерел фінансування розвитку людського капіталу, інноваційної та науково-технічної діяльності. Запропоновано авторське визначення фінансового забезпечення розвитку людського капіталу. Проаналізовано зарубіжний досвід фінансування розвитку окремих складових інтелектуального капіталу.

фінансове забезпечення розвитку людського капіталу, освітній кредит, банківське кредитування інноваційної діяльності, венчурне фінансування, інноваційний лізинг

Г. О. Козинець, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна

Финансовое обеспечение развития интеллектуального капитала

В статье рассмотрены особенности финансового обеспечения развития интеллектуального капитала путем исследования основных и альтернативных источников финансирования развития человеческого капитала, инновационной и научно-технической деятельности. Предложено авторское определение финансового обеспечения развития человеческого капитала. Проанализирован зарубежный опыт финансирования развития отдельных составляющих интеллектуального капитала.

финансовое обеспечение развития человеческого капитала, образовательный кредит, банковское кредитование инновационной деятельности, венчурное финансирование, инновационный лизинг

Постановка проблеми. Сучасна світова економіка характеризується глобальною переорієнтацією на інформатизацію, прискоренням науково-технічного розвитку, перетворенням знань та інформації на основні фактори виробництва. У час, коли економічна стабільність держав, їх конкурентоспроможність та економічне зростання у значній мірі залежать від рівня їх науково-технічного, технологічного та інноваційного розвитку, а також від якості людського капіталу, виникає необхідність у ґрунтовному дослідженні управління розвитком інтелектуального капіталу. Важливою та невід'ємною складовою ефективного управління розвитком інтелектуального капіталу є фінансове забезпечення цього процесу. Дефіцит фінансових ресурсів створює значні перешкоди на шляху розбудови інноваційної економіки, саме тому дослідження питання фінансового забезпечення розвитку інтелектуального капіталу є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Джерела фінансування розвитку інтелектуального капіталу досліджувалися у працях багатьох учених. Так, І. Боткін [2]

проаналізував основні джерела фінансування інноваційної діяльності. Дослідженню фінансування освіти і науки присвячено праці таких вчених, як О. Драган [3] та Т. Ілляшенко [5]. У свою чергу, Т. Майорова [9] у своїх дослідженнях охарактеризувала роль банків у фінансовому забезпеченні розвитку інноваційної діяльності, П. Пугановська [10] розкрила роль венчурного капіталу як джерела інноваційних інвестицій, а Л. Палехова [8] проаналізувала фінансування інноваційної діяльності за рахунок лізингу. Дослідив та класифікував джерела інновацій А. Мухамедьяров [6]. Державні форми підтримки наукової та науково-технічної діяльності проаналізовано С. Ілляшенко [4]. Як видно, більшість досліджень стосуються фінансового забезпечення розвитку окремих складових інтелектуального капіталу на макроекономічному рівні. Однак, досліджуване питання потребує подальшої систематизації та поглибленого вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження фінансового забезпечення розвитку інтелектуального капіталу шляхом вивчення основних та альтернативних джерел фінансування людського капіталу, а також науково-технічної та інноваційної діяльності, як середовища розвитку інтелектуального капіталу.

Виклад основного матеріалу. Ми вважаємо, що задля детального вивчення питання фінансового забезпечення розвитку інтелектуального капіталу, необхідно проаналізувати джерела фінансування людського капіталу, а також науково-технічної та інноваційної діяльності. На нашу думку, людський капітал є фундаментом інтелектуального капіталу. Саме людський капітал забезпечує безперервний інноваційний розвиток, так як інноваційна та науково-технічна діяльність можуть бути успішними лише за наявності кваліфікованого персоналу. У свою чергу, інноваційна та науково-технічна діяльність є невід'ємними складовими процесу перетворення людського капіталу, або іншими словами, інтелектуального капіталу індивіда, в інтелектуальний капітал регіону, а зрештою, й держави.

На наш погляд, фінансове забезпечення розвитку людського капіталу – це інвестиції у розвиток інститутів, що прямо впливають на формування людського капіталу держави (сфери освіти та охорони здоров'я), створюють сприятливі умови для його розвитку (житлово-комунальна сфера, культура, охорона навколишнього середовища), і які здійснюються з метою забезпечення високого рівня економічного розвитку суспільства, інтелектуально-інноваційної сфери та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на світовому ринку.

Інвестиції в людський капітал – це важлива складова розвитку інноваційної економіки. Фінансові вкладення в освіту, професійну підготовку, науку й охорону здоров'я є одними з найпріоритетніших елементів накопичення й розвитку людського капіталу. На макроекономічному рівні вони забезпечуються здебільшого за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Проте серед джерел фінансування розвитку людського капіталу можна також виокремити вкладення у формування активів людського капіталу з боку домогосподарств, роботодавців та громадських організацій.

Виходячи з того, що бюджетних коштів часто не вистачає на фінансування розвитку галузей освіти, науки та охорони здоров'я, все частіше з цією метою в різних державах світу використовуються альтернативні джерела фінансування.

Освіта забезпечує формування інтелектуального та наукового потенціалу суспільства. Проблеми у сфері державного фінансування вищої освіти у більшості країн все частіше вирішуються за рахунок введення платного навчання. Однак такі заходи викликають супротив у громадян, адже не всі бажаючі отримати вищу освіту мають змогу заплатити за навчання. З метою розв'язання цієї проблеми, мінімізації

бюджетних витрат та переходу до фінансування вищих навчальних закладів за рахунок встановленої ними плати за навчання багато країн (Китай, Швеція, Японія) використовують освітні кредити [3, с. 56]. Існують різноманітні види і технології надання освітніх кредитів. Їх можна умовно поділити за економічною ознакою сегментації ринку освітніх послуг на такі, що надаються за участю держави, приватними банками на комерційній основі та власне сферою вищої освіти. У двох останніх варіантах освітнього кредитування в таких країнах як Австралія, Великобританія, Нідерланди, Нова Зеландія та США держава виступає гарантом повернення кредитів. Освітні кредити можуть бути надані також фондами молодіжної підтримки.

Додаткові фінансові ресурси, необхідні для розвитку галузі освіти та ефективного функціонування вищих навчальних закладів, на думку Т. Ілляшенко та І. Радіонової, можуть бути залучені з таких джерел, як [5, с. 227]:

- сплата приватними підприємствами частки фонду заробітної плати на учнівство і перепідготовку персоналу;
- грошові надходження від надання ВНЗ навчально-інформаційних послуг суб'єктам підприємницької діяльності;
- проведення наукових досліджень на замовлення підприємств;
- грошові надходження від продажу чи здачі в оренду територій, приміщень ВНЗ;
- прибуток від вкладання коштів університету в акції та участі в іншій фінансовій діяльності;
- міжнародна фінансова допомога.

Розвиток людського капіталу тісно пов'язаний з розвитком системи охорони здоров'я в країні. Саме від стану здоров'я залежить продуктивність праці людини. В умовах постіндустріальної економіки відбувається децентралізація фінансування сфери охорони здоров'я. У багатьох європейських країнах регіональні органи отримують ресурси із центральних бюджетів з урахуванням подушного нормативу, а потім самостійно розпоряджаються ними. Існують відмінності у формуванні системи фінансування сфери охорони здоров'я в різних державах. Одні країни, серед яких і Великобританія, забезпечують надання безкоштовних медичних послуг усім верствам населення, фінансуючи медичну галузь з державного бюджету за рахунок загальних податкових зборів, а інші, до яких належить і Німеччина, використовують механізм медичного страхування.

В Україні серед джерел фінансування охорони здоров'я виділяють державний бюджет, місцеві бюджети, ініціативні фонди та ініціативні програми, добровільне медичне страхування, благодійні програми, безпосередні платежі населення або платні послуги. Є також загальноприйняті джерела фінансування, серед яких приватне фінансування медичних послуг, неофіційна оплата послуг (коштом пацієнта), програми міжнародної технічної та гуманітарної допомоги – як додаткове джерело фінансування, та кошти громадських, релігійних та благодійних організацій. Проте основним джерелом фінансування державних та комунальних закладів охорони здоров'я залишаються бюджетні асигнування.

Досліджуючи питання фінансового забезпечення інноваційної діяльності, варто відзначити, що на сьогодні вчені, серед яких Л. Оголева [7] та А. Андрєєв [1], виокремлюють три основні моделі науково-інноваційного розвитку промислово розвинених країн (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика моделей науково-інноваційного розвитку промислово розвинених країн

Модель науково-інноваційного розвитку	Країни-представники	Характеристика фінансового забезпечення інноваційного розвитку
Спрямована на постійне лідирування в інноваційному розвитку	Країни, зорієнтовані на лідерство в науці, реалізацію великомасштабних цільових проектів, що охоплюють усі стадії науково-виробничого циклу, як правило, зі значною часткою науково-інноваційного потенціалу в оборонно-му секторі. Приклад: США, Англія, Франція.	Використовуються фінансові ресурси з державних і приватних джерел, у рівних частинах. Основні джерела фінансування: кошти державного та місцевих бюджетів, підприємств, вищих навчальних закладів та приватних фондів.
Спрямована на дифузю інновацій	Країни, націлені на розповсюдження нововведень, створення сприятливого інноваційного середовища, націоналізацію всієї структури економіки. Приклад: Німеччина, Швеція, Швейцарія.	Використовуються державні та приватні фінансові ресурси, проте частка державних коштів зменшується у порівнянні з часткою приватних. У системі державного фінансування НДДКР успішно поєднуються як прямі форми, так й ефективні форми непрямої підтримки інноваційного процесу.
Спрямована на стимулювання інновацій	Країни, що стимулюють нововведення шляхом розвитку інноваційної інфраструктури, забезпечення сприйнятливості до досягнень світового науково-технічного прогресу, координації дій різних секторів в сфері науки і технологій. Приклад: Японія, Південна Корея.	Використовують здебільшого приватні заощадження. Найбільш мобільною формою фінансування є венчурний капітал, що формується переважно за рахунок приватних джерел.

Джерело: складено автором на основі джерел: [11, с. 116; 7, с. 201; 1, с. 235].

До основних джерел фінансування інноваційної діяльності, що використовуються в досліджених моделях науково-інноваційного розвитку, належать:

- бюджетні асигнування, що виділяються на державному та регіональному рівнях;
- кошти спеціальних позабюджетних фондів фінансування НДДКР;
- власні фінансові ресурси підприємств;
- фінансові ресурси різних типів комерційних структур;
- кредитні ресурси спеціально уповноважених урядом інвестиційних банків;
- конверсійні кредити для науково-технічних та виробничих підприємств оборонного комплексу;
- іноземні інвестиції промислових та комерційних компаній;
- кошти національних та зарубіжних наукових фондів;
- приватні заощадження фізичних осіб [11, с. 117].

На різних економічних рівнях управління інноваційною діяльністю фінансові ресурси, необхідні для її підтримки, залучаються з різних джерел. А. Мухамедьяров [6] пропонує усі джерела фінансування інновацій розподілити за рівнем управління на загальнодержавні, галузеві, регіональні та інституціональні (табл. 2).

Таблиця 2 – Поділ джерел фінансування інновацій за рівнем управління

Рівень управління	Джерела фінансування інновацій
Загальнодержавний	Державний бюджет; позабюджетні фонди; спеціальні фонди; запозичені кошти у формі зовнішнього (зарубіжного) та внутрішнього державного боргу; кредити.
Галузевий	Галузеві та міжгалузеві позабюджетні фонди; залучені кошти (від продажу акцій та майна, цільові надходження); бюджетні та банківські кредити; фінансові ресурси від міжнародної співпраці.
Регіональний	Регіональний бюджет; спеціальні регіональні позабюджетні фонди; частково державний бюджет та міжгалузеві позабюджетні фонди; кредити; інноваційні інвестиції.
Інституціональний	Власні кошти; бюджетні кошти; позабюджетні фонди; кредити; кошти фінансово-промислових груп, науково-виробничих комплексів та корпорацій; іноземні інноваційні ресурси (для спільних підприємств); надходження від продажу акцій; кредитні пільги; лізингові пільги; амортизаційні відрахування; гранти для наукових співробітників.

Джерело: складено автором на основі джерела [6, с. 60].

У ринковій економіці головним суб'єктом інноваційного процесу є підприємницькі структури. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» державну підтримку можуть отримати суб'єкти господарювання всіх форм власності, які мають статус інноваційних. Для виконання інноваційних проектів суб'єкти інноваційної діяльності можуть отримати фінансову підтримку у формі:

– повного безвідсоткового кредитування пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету АРК та коштів місцевих бюджетів;

– часткового (до 50%) безвідсоткового кредитування інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету АРК та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

– повної чи часткової компенсації відсотків, сплачених суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

– надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

– майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків.

Джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності в Україні є: кошти Державного бюджету України, кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету АРК, власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти будь-яких фізичних і юридичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством України. Фінансова підтримка інноваційної діяльності суб'єктів

господарювання здійснюється через спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи, що утворюються Кабінетом Міністрів України, або ж через спеціалізовані комунальні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи.

Необхідно відзначити, що фінансово-економічний супровід інноваційної діяльності в Україні забезпечують державні фонди підтримки інноваційного бізнесу, венчурні фонди, пенсійні та пайові інвестиційні фонди, страхові компанії, іноземні інвестори та фінансово-кредитні установи [4, с. 91]. Серед фінансово-кредитних установ важливу роль у фінансовому забезпеченні національного інноваційного розвитку відіграють банки. На інноваційному ринку банки можуть здійснювати такі види діяльності як [9, с. 135]:

- фінансування, створення та впровадження прогресивних науково-технічних нововведень;
- придбання авторських прав на нововведення та організація подальшого його впровадження;
- лізингові операції;
- факторингові операції. Банк сплачує рахунки та заборгованість підприємства, акредитує його технічну переозброєність та розвиток на базі портфеля інновацій;
- кредитування різних етапів процесу «дослідження – виробництво».
- кредитування заходів щодо підвищення технічного рівня підприємств;
- участь у венчурному фінансуванні на всіх стадіях життєвого циклу виробництва інноваційного продукту.

Проте варто пам'ятати, що для банків кредитування інноваційної діяльності є високо ризиковим, через що відсоткові ставки за такими кредитами є досить високими і не можуть задовольнити всі інноваційні підприємства, адже плата за кредит часто не відповідає можливим результатам господарської діяльності після його використання. За таких умов одним із найбільш ефективних методів фінансування інноваційної діяльності є венчурне фінансування. Серед переваг цього методу фінансування відсутність жорстких вимог до частки власного капіталу інноваційних підприємств, необов'язковість забезпечення заставою, а також наявність реальної можливості фінансування нових інноваційних розробок на початкових етапах їх реалізації. Венчурне фінансування зорієнтоване не стільки на повернення інвестованих коштів, скільки на розвиток самих інноваційних підприємницьких структур, їх нововведень та отримання прибутку від масового випуску інноваційних продуктів та акцій успішних підприємств, які скористалися венчурним капіталом [10]. Венчурний капітал надається або шляхом вкладання коштів у статутний фонд акціонерного товариства, або у формі інвестиційного кредиту без застави та на безпроцентній основі. Венчурне фінансування здійснюється поетапно, а надання фінансових ресурсів для наступного етапу залежить від якості виконання попереднього [12, с. 36]. Як правило, інвестори вкладають кошти у підприємства, що працюють у перспективних галузях економіки, та які здатні організувати свою роботу настільки ефективно, щоб інвестор через 5-7 років після продажу акцій отримав суму коштів, яка у 3-5 разів перевищила б початкові вкладення.

Ще одним методом фінансування інноваційної діяльності є лізинг. Лізинг у сфері інноваційної діяльності – це господарська операція, за якої виконавець інноваційного проекту отримує за своїм замовленням у платне виключне користування та на визначений термін об'єкт лізингу, необхідний для виконання інноваційного проекту. Для фінансування інноваційних проектів найбільш широко використовується фінансовий лізинг. Інвестиційні можливості лізингу в сфері інноваційної діяльності значно вищі аніж у кредиту. Лізингові відносини не обмежуються повним фінансуванням проекту. До моменту остаточного розрахунку за придбання основних

фондів лізингодавець, як правило, здійснює необхідне додаткове інвестування. Так як частина лізингових платежів відноситься на валові витрати, база оподаткування лізингоодержувача зменшується. Таким чином, фінансовий лізинг надає можливість промисловим суб'єктам оновлювати свої фонди на більш вигідних засадах і зосереджувати зусилля на ефективному впровадженні та опануванні нової техніки та технологій [8, с. 49].

В економічній літературі зустрічається особлива економічна категорія «інноваційний лізинг». Особливість інноваційного лізингу проявляється у тому, що він з'являється на ринку лізингових послуг одночасно з інноваційним продуктом і супроводжує увесь процес його освоєння. Фінансово-економічні відносини, які виникають з приводу здійснення лізингової операції, імплементуються в інноваційний процес, переплітаються з організаційно-правовими відносинами, що забезпечують створення та/або просування інноваційного продукту на промисловому ринку регіону та за його межами. Лізинг, як засіб інвестування інноваційного проекту, набуває нового якісного змісту, стає елементом інноваційного процесу, сам стає залежним від компонентів інноваційної діяльності, сторони лізингового договору стають учасниками інноваційного процесу, беруть безпосередню участь в управлінні та здійснюють контроль за реалізацією інноваційного проекту [8, с. 49].

У свою чергу, серед джерел фінансування НДДКР та загалом науково-технічної діяльності слід виділити два основних – державне та приватне фінансування. Бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом базового та програмно-цільового фінансування. Базове фінансування надається для забезпечення фундаментальних наукових досліджень за найважливішими для держави напрямками, розвитку інфраструктури науково-технічної діяльності тощо. Програмно-цільове фінансування здійснюється на конкурсній основі для: науково-технічних програм та розробок, спрямованих на раціоналізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки; забезпечення проведення найважливіших прикладних науково-технічних розробок, які виконуються за державним замовленням; проектів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ефективне фінансове забезпечення розвитку інтелектуального капіталу безпосередньо передбачає здійснення фінансових інвестицій у розвиток людського капіталу, науково-технічної та інноваційної діяльності. Розвиток людського капіталу насамперед забезпечується за рахунок бюджетного фінансування освіти та галузі охорони здоров'я. Серед альтернативних джерел фінансування освіти та охорони здоров'я поширення набули освітні кредити та кошти, акумульовані за рахунок обов'язкового та добровільного медичного страхування відповідно.

Фінансове забезпечення розвитку інноваційної та науково-технічної діяльності прямо залежить від інноваційної та науково-технічної політики держави та обраної нею моделі науково-інноваційного розвитку. Усі джерела фінансування інноваційної діяльності за рівнем управління поділяються на загальнодержавні, галузеві, регіональні та інституціональні. Суб'єкти інноваційної діяльності можуть отримувати фінансову підтримку у формі бюджетного фінансування та з альтернативних джерел, серед яких – банківське кредитування, банківські факторингові операції, кошти венчурних компаній та інноваційний лізинг. Серед джерел фінансування науково-технічної діяльності виділяють бюджетне фінансування та кошти приватних інвесторів. Бюджетне фінансування наукових-досліджень здійснюється шляхом базового та програмно-цільового фінансування.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на детальний аналіз стану фінансового забезпечення розвитку інтелектуального капіталу в Україні та вивчення можливості застосування зарубіжного досвіду з метою покращення ситуації.

Список літератури

1. Андреев А. Региональная экономика: учебник для вузов [Текст] / Андреев А., Борисова Л., Плучевская Э. – СПб.: Питер, 2012. – 464 с.
2. Боткин И. О. Источники финансирования инновационной деятельности [Текст] / И. О. Боткин, Л. Г. Ким // Вестник Удмуртского университета. – 2013. – Вып. 1. – С. 19-23.
3. Драган О. Освітні кредити як форма фінансування вищої освіти [Текст] / О. Драган // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2009. – №112. – С. 55-58.
4. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник [Текст] / Ілляшенко С. М. – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 344 с.
5. Ілляшенко Т. О. Проблеми та перспективи фінансування освіти і науки в Україні в умовах економічної кризи [Текст] / Т. О. Ілляшенко, І. О. Радіонова // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №1. – С. 223-228.
6. Мухамедьяров А. М. Инновационный менеджмент: учебное пособие.– 2-е изд. [Текст] / Мухамедьяров А. М. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 137 с.
7. Оголева Л. Н. Инновационный менеджмент: Учебное пособие [Текст] / Оголева Л. Н. – М.: ИНФРА-М, 2002.– 238 с.
8. Палехова Л. Л. Роль інноваційного лізингу в активізації розвитку промислового регіону [Текст] / Л. Л. Палехова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №3. – Т.2. – С. 47-50.
9. Пересада А. А., Майорова Т. В. Управління банківськими інвестиціями: Монографія [Текст] / А. А. Пересада, Т. В. Майорова. – К.: КНЕУ, 2005. – 388 с.
10. Пугановская Т. И. Исследование использования венчурного капитала как источника инновационных инвестиций [Электронный ресурс] / Т. И. Пугановская, Т. В. Елисеєва // Проблемы региональной экономики. – №24. – 2012. – Режим доступа: <http://regec.ru/articles/2011/vol4/2pdf>.
11. Цопа Н. В. Мировые подходы финансирования инновационного развития [Текст] / Н. В. Цопа // Экономика и управление. – 2005. – №4-5. – С. 116-120.
12. Чабан В. Г. Складова інноваційної інфраструктури: венчурний капітал [Текст] / В. Г. Чабан // Фінанси України. – 2005. – №4. – С. 35-40.

References

1. Andreev, A., Borisova L., & Pluchevskaja, Je. (2012). *Regional'naja jekonomika: uchebnik dlja vuzov [The regional economy: textbook for universities]*. SPb: Piter [in Russian].
2. Botkin, I.O., & Kim, L.G. (2013). Istochniki finansirovaniya innovacionnoj dejatel'nosti [Sources of financing of innovative activity]. *Vestnik Udmurtskogo universiteta – Bulletin of Udmurt University, 1*, 19-23 [in Russian].
3. Drahan, O. (2009). Osvitni kredyty yak forma finansuvannia vyshchoi osvity [Educational loans as a form of financing of higher education]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of Kiev National University named after Taras Shevchenko. Economy, 112*, 55-58 [in Ukrainian].
4. Illiashenko, S.M. (2010). *Innovatsiinyi menedzhment: pidruchnyk [Innovation Management: textbook]*. Sumy: VTD – Universytetska knyha [in Ukrainian].
5. Illiashenko, T.O., & Radionova, I.O. (2010). Problemy ta perspektyvy finansuvannia osvity i nauky v Ukraini v umovakh ekonomichnoi kryzy [Problems and prospects of financing education in Ukraine in the economic crisis]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky – Mechanism of economic regulation, 1*, 223-228 [in Ukrainian].
6. Muhamed'jarov, A.M. (2008). *Innovacionnyj menedzhment: uchebnoe posobie [Innovation management: a tutorial]*. M.: INFRA-M [in Russian].
7. Ogoleva, L.N. (2002). *Innovacionnyj menedzhment: uchebnoe posobie [Innovation Management: a tutorial]*. M.: INFRA-M [in Russian].
8. Paliekhova, L.L. (2010). Rol innovatsiinoho lizynhu v aktyvizatsii rozvytku promyslovoho rehionu [The role of innovative leasing in the revitalization of development of the industrial region]. *Visnyk*

- Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu* – Bulletin of Khmelnytsky National University, 3, 47-50 [in Ukrainian].
9. Peresada, A.A., Maiorova, T.V. (2005). *Upravlinnia bankivskymy investytsiiamy: Monohrafiia [Management of bank investments: Monograph]*. K.: KNEU [in Ukrainian].
 10. Puganovskaja ,T.I.& Eliseeva T.V. (2012). Issledovanie ispol'zovanija venchurnogo kapitala kak istochnika innovacionnyh investicij [The Investigation of using venture capital as a source of innovation investments]. *Problemy regional'noj jekonomiki – Problems of regional economy*, 24. Retrieved from <http://regec.ru/articles/2011/vol4/2pdf> [in Russian].
 11. Copa, N.V. (2005) Mirovye podhody finansirovanija innovacionnogo razvitija [Global approaches to financing innovative development]. *Jekonomika i upravlenie – Economics and Management*, 4, 5, 116-120 [in Russian].
 12. Chaban, V.H. Skladova innovatsiinoi infrastruktury: venchurnyi kapital [The component of the innovation infrastructure: venture capital]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 4, 35-40 [in Ukrainian].

Galyna Kozinets, Postgraduate

Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

Financial Support for the Development of Intellectual Capital

The main task of the article consists in investigation of basic and alternative sources of financial support the development of intellectual capital.

The peculiarities of the financial support the development of intellectual capital through the research of the sources of financing its main components: human capital, innovation, scientific and technical activities were examined in the article. Also the author gives his own definition of the notion «financial support for human capital development». During the investigation both domestic and foreign experience of the financing development of main components of intellectual capital were analyzed.

The development of human capital is ensured by budgetary funding and financial resources from alternative sources, including educational loans and funds from the obligatory and voluntary medical insurance. Financial support for innovation and scientific and technical activities are realizing on account of budget, bank lending, bank factoring, funds of venture companies, innovative leasing and wherewithal of private investors.

financial support for human capital development, educational loan, bank lending of innovative activity, venture financing, innovative leasing

Одержано 30.04.15